

Innspill til reindrifsløvsutvalgets forslag til endret reindrifsløvslov 16.12.2022

Innspillet er fra forskere med tilknytning til UiT-Norges Arktiske Universitet og prosjektet MONEC (<https://monec.org>)

Reindrifsløvsloven skal danne grunnlag for en *økologisk, økonomisk og kulturelt bærekraftig* samisk reindrift.

Av begreper som favner den økologiske bærekraften er biologisk mangfold, beitegrunnet og beiteressursene nevnt i reindrifsløvsloven, men ikke definert eller utdypet for reindriften.

Hva menes med begrepet «beiteressursene» for reindriften i loven?
Hva menes med begrepet «biologisk mangfold» for reindriften i loven?

For en omforent forståelse av hva økologisk bærekraft betyr for reindriften er det viktig at det som menes beskrives. Beiteressurser som begrep omfatter arealer, landskap og det biologiske beitegrunnet som hver for seg – og samlet – er svært sentrale for en bærekraftig reindrift. *Hvordan sikrer loven at det kan skilles mellom saker som omhandler areal, landskap eller det biologiske beitegrunnet hver for seg og samlet?*

Reindriften har en utstrekning som tilsier at beiteressursene er svært økologisk mangfoldige. Enhver siida og ethvert distrikt har helt unike økologiske systemer¹ og dermed unike beiteressurser. *Hvordan sikrer loven at det økologiske mangfoldet av beiteressurser ivaretas?*

Her gir vi noen innspill til innhold om økologisk bærekraft i reindrifsløvsloven

En presisering av hva som menes med beiteressurser i reindrifsløvsloven. Følgende definisjon på beiteressurser og beitegrunnet er anvendt i SNL (<https://snl.no/beiteressurser>)

«Beiteressurser er et samlebegrep for beitedyrenes tilgang til beiteland og beiteplanter, også kalt beitegrunnet. Gode beiteressurser er der beitedyrene har tilgang på beiteland med attraktive og næringsrike beiteplanter gjennom hele beitesesongen. Beitelandets kvalitet for beitedyrene bestemmes av en kombinasjon av vegetasjon, landskap og areal. Beitelandet må ha landformer og vegetasjon som beitedyrene kan ta seg fram i, der de får ro til å beite og der de finner beiteplanter. Vegetasjon med et mangfold av beiteplanter, *sopp og lav* gir beitedyrene det beste grunnlag for å finne egnet mat for sin vekst og trivsel. Forstyrrelser og arealinngrep kan redusere bruk av og tilgang på beiteland. Klimaendringer, beitebruk og andre økologiske prosesser kan endre vegetasjonens innhold av beiteplanter.»

¹ Bernes, C., Bråthen, K.A., Forbes, B. C., Speed, J. D. & Moen, J. (2015) What are the impacts of reindeer/caribou (*Rangifer tarandus* L.) on arctic and alpine vegetation? A systematic review. *Environmental Evidence*, 4, 1-26.

- En sammenstilling av mange studier som ser på sammenhengen mellom reinen og det plantebaserte økologiske systemet. Konklusjonen er at lokale økologiske forutsetninger er helt sentrale og at forholdene i ett område ikke kan gi grunnlag for å forstå sammenhenger i et annet område.

En presisering av den nære tilknytningen til økosystemet gjennom hele året. De ulike årstidsbeitene er beskrevet i SNL (<https://snl.no/rein - beitevandring>).

En presisering av det biologiske mangfoldet som reindriftens arealer omfatter. Biologisk mangfold kan beskrives som mangfold av alle organismer (eks som beiteplanter - <https://snl.no/beiteplanter>, som mangfold av dyr som sameksisterer med reinen, som mangfold av naturtyper - <https://snl.no/naturtyper>) og tilhørende økologiske prosesser som sikrer at organismene kan vokse og reproducere seg. Med et biologisk mangfoldig beitegrunnlag i alle reindriftens årstidsbeiter er reindriften økologisk bærekraftig. *Hvilke tiltak skal gjelde for å sikre reindriften stabil tilgang på gode beiteplanter i et mangfold av naturtyper, både for reinen og de andre artene som inngår i beiteøkosystemet?* Vi utfordrer her lovutvalget til å trekke inn tiltak som ser beiteøkosystemet som en helhet og ikke som regulert av reinen alene².

Videre gir vi innspill til spørsmål vi mener reindriftsloven bør svare ut for å sikre økologisk bærekraft

Hvordan sikrer loven særskilt gode beiteområder? Det er stor variasjon i beitegrunnlaget, eksempelvis har ulike arealer ulikt innhold av naturtyper og beiteplanter. Noen arealer har et vesentlig større mangfold med mer næringsrike og produktive beiteplanter. Slike arealer krever et særskilt vern både fordi de innehar gode beiteplanter og er viktige for ny reproduksjon og kontinuitet av disse plantene.

Hvis beitegrunnlaget gror igjen og blir vanskeligere å nytte av reindriften, hvilke tiltak skal gjelde? Mengde-sammensetningen av beiteplantene innen reindriftens arealer er i stadig endring på grunn av indre og ytre økosystempåvirkninger. Med klimaendringer vil det skje uforutsigbare endringer i beitegrunnlaget. Beitegrunnlaget kan gro igjen både vertikalt og horisontalt og det er regionale studier fra Troms og Finnmark som viser at dette skjer i våre dager i Norge³.

Loven legger stor vekt på sikring av reindriftsarealer. *Hvilke tiltak kan inkluderes for tilbakeføring av areal til reindriften for å ivareta beiteressursene?*

Reindrift er et eget fagfelt og er tuftet på tradisjonell kunnskap overført over flere generasjonsledd. Tradisjoner påvirkes og utvikles over tid. Det økologiske kunnskapsgrunnlaget omfavner både tradisjonell og vitenskapelig kunnskap (Naturmangfoldloven § 8). En helhetlig bærekraft forvaltning av

² Tuomi, M.W., Utsi, T.Aa., Yoccoz, N., Armstrong, C.W., Gonzalez, V. T., Hagen, S.B., Jónsdóttir, I.S., Pugnaire, F.I., Shea, K., Wardle, D.A., Zielosko, S., Bråthen, K. A. (preprint). Arctic evergreening – encroaching allelopathy in a management blindspot. *BioRxiv*. <https://doi.org/10.1101/2022.02.28.482210>

- Nytt arbeide som viser gjengroing med krekling i beiten i nord med konsekvenser for biologisk mangfold. Endringene skjer uavhengig av reintallet, og skjer dermed i en blindsoner av dagens forvaltningsmodell.

³ Bråthen, K.A. & Ravolainen, V. T., Stien, A., Tveraa, T. & Ims, R.I. (2017) Rangifer management controls a climate-sensitive tundra state transition. *Ecological Applications* 27(8), 2416–2427.

- I dette arbeidet vises det hvordan reinen holder vierkratt i sjakk og hindrer videre gjengroing. Videre vises det hvordan reinen hindrer at vierkratt etablerer seg og fører til gjengroing høyere til fjells.

reindriften bør bygge på både tradisjonell, vitenskapelig og lokal kunnskap^{4,5}. *Hvilke tiltak kan inkluderes i loven for å sikre alle disse kunnskapene også med tanke på økologisk bærekraft?*

Til slutt vil vi anmode om å ikke uttrykke en splittelse mellom økologi og kultur slik det kan oppfattes fra setninger slik som denne hentet fra s 187 i lovutvalgets forslag: «Reindriftsutøvelse er et eget fagfelt. Andre fagfelt, slik som eksempelvis biologi, kan ikke erstatte reindriftsfaget som i stor grad er tuftet på samisk tradisjonskunnskap om reindrift.»

Med vennlig hilsen

Kari Anne Bråthen

Tove Aagnes Utsi

Maria Tuomi

Nigel Yoccoz

⁴ Pascual, U., Adams, W.M., Díaz, S. et al. Biodiversity and the challenge of pluralism. *Nat Sustain* 4, 567–572 (2021). <https://doi.org/10.1038/s41893-021-00694-7>

- Her vises det til hvorfor det er sentralt at de som lever i nær tilknytning til natur formidler sitt eget ståsted i forhold til biologisk mangfold og økosystemer

⁵ Risvoll, C., Riseth, J.Å., Pavall, M. Eilertsen, S.M. (2022) Reindriftras tradisjons- og erfaringsbaserte kunnskap – hvordan synliggjøres den og hvilken gjennomslagskraft har den? *Tidsskriftet Utmark* 1, 77-87

- Her diskuteres viktigheten av å inkludere flere tilnærminger i saker der reindriftenes arealer er under press